

○ Naturen i brunkulslejet er meget smuk, varieret og rig på sanseoplevelser. Den første lørdag hver måned i sommerhalvåret kan man opleve »levendegørelse af lejet«, når frivillige viser, hvordan man i sin tid gravede brunkul. FOTO: HERNING KOMMUNE

På tur i menneskabt natur

Benyt det lille afmærkede stiforløb rundt i den helt fantastiske brunkulslejenatur

AF NATURVEJLEDER KAREN-LOUISE SMIDTH
Herning Kommune

NATURTIP Det er blevet fredag og atter tid for Herning Kommunes ugent-

lige Naturtip i Herning Folkeblad. Denne uge handler tippet om en tur i menneskabt natur - nemlig området omkring Abildå Brunkulslejer.

Man parkerer ved vejen (se kortet) og går ned til selve brunkulslejet. Herfra udgår den lille afmærkede rute på cirka to kilometer.

På stien rundt kan du på tætteste hold opleve den meget spændende og indholdsrige natur, der er opstået i det kunstigt, menneskeskabte landskab på blot 50 år. Bemærk dog, at ruten ikke er handicapvenlig.

Huller blev til søer

Det er nemt at se, at menneskers kraftige påvirkning af naturen ved at grave efter brunkul har fået området til at se helt anderledes ud, end det oprindeligt gjorde. Ved gravning opstod der nøgne ler- og sanddynger omkring

dybe huller. Hullerne er nu blevet til smukke søer med siv, vandplanter og dyreliv.

De gamle ler- og sanddynger kan man nu opleve enten som tilplantet med fyrretræer eller som bakkeområder, der har fået lov til selv at udvikle sig til arealer med mange slags buske og træer. Masser insekter, frøer og tudser, små og store pattedyr som mus, ræv, hare og rådyr lever nu også i det område, der

i mange år havde karakter af ørkenlandskab.

Ved et besøg i og omkring brunkulslejet kan man også se, hvad der sker, når man graver i jorden. Her ser det ud ligesom i 1965, da arbejdet stoppede.

Nyt tipvognslokomotiv

Abildå Brunkulsleje drives af frivillige, heriblandt flere tidligere brun-

kulsarbejdere. De står også bag levendegørelsen af lejet første lørdag i hver måned i sommerhalvåret, altså også i moregn. Her kan man opleve ægte brunkulsgravning og også fornemme det hårde arbejde, det var at bryde brunkul med håndkraft, skovl og trillebør.

Det lille helt nye rekonstruerede lokomotiv, der trækker tipvognene med brunkullene, vil køre frem og tilbage på skinnerne, mens den gamle gravemaskine og stærke mænd vil grave løs.

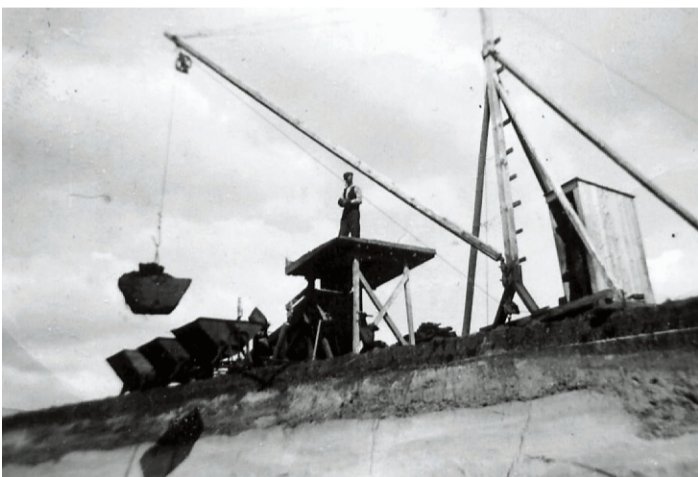
Kulstykket - teater i naturen

Lige i denne tid er det ekstra spændende at besøge Abildå Brunkulsleje.

Kulisserne til teaterstykket »Kulstykket« er ved at være færdigbyggede, og der er blevet gravet i jorden igen for at skabe det helt rigtige sceneri til forestillingen, der opføres i slutningen af august. Stykket handler om livets op- og nedture i et brunkulsleje.

Læs mere på www.kulstykket.dk.

: bonus

○ Da der blev gravet brunkul i Abildå, transportererede man kullene via tipvogne. I Abildå Brunkulslejer har man rekonstrueret lokomotivet, så besøgende kan se det trække tipvogne frem og tilbage på skinnerne.

FOTO UDLÅNT TIL HERNING KOMMUNE

BRUNKUL

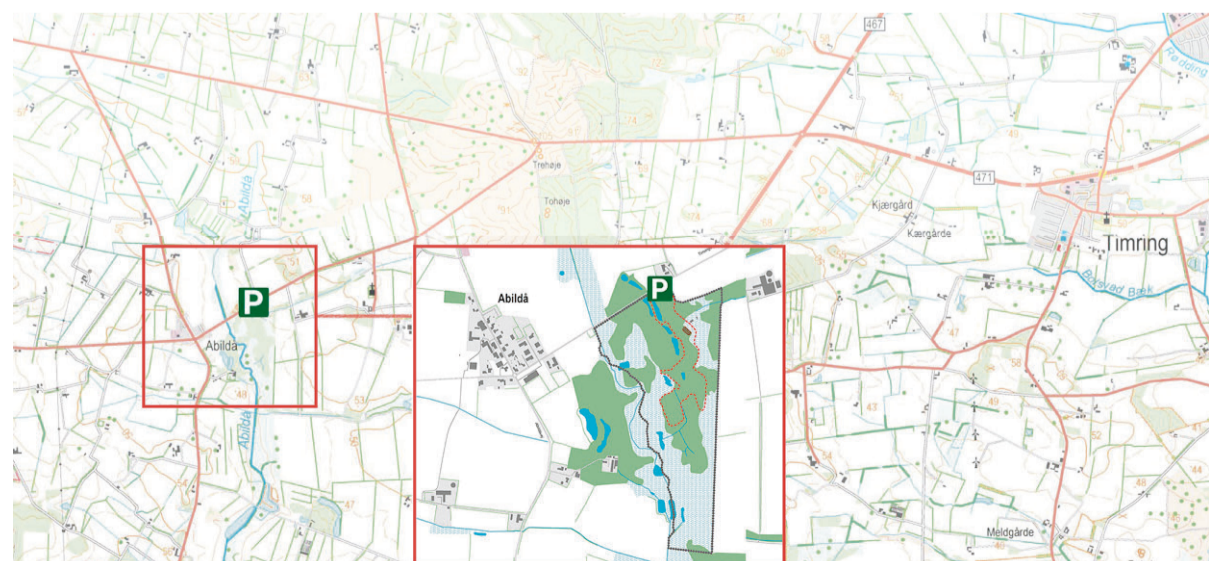
Brunkul er rester af sump- og vandplanter, som levede for cirka 15 millioner år siden, da store floder og søer dækkede Danmark.

Brunkullene ligger i 1-2 meter tykke lag dækket af op til 30 meter sand og ler. De fleste brunkul findes i Midtjyllands undergrund.

Brunkul har større brændværdi end træ og tørv, men kun halvt så stor brændværdi som kul og koks.

I Danmark er der gravet brunkul fra 1914 til 1970, dog mest under de to verdenskrige, hvor landet ikke kunne importere kul og olie. Brunkullene blev brugt i kakkellovne, komfurer, mejerier, teglværker, cementfabrikker og elværker.

I alt findes der cirka 3000 hektar tidligere brunkulslejer.

○ Parkeringspladsen ligger ud til vejen øst for Abildå, og fra den går man til brunkulslejerne, hvor der er en afmærket sti. Ruten er dog ikke handicapvenlig. KORT: HERNING KOMMUNE

SE OGSÅ SIDE 14